

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

ОДЛУКА

Датум усвајања: 17. септембар 2014. године

Предмет бр. 38/10

Радмила АРСИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 17. септембра 2014. године,
уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ

Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменуте жалбе, уложене сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, обављеног такође и електронским путем, у складу са правилом 13 § 2 свог Пословника, одлучила је како следи:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 15. марта 2010. године и уписана је 30. марта 2010. године.
2. Дана 30. јануара 2012. године, Комисија је од жалиоца затражила додатне информације. Комисија је примила одговор жалиоца 31. јануара 2012. и 2. фебруара 2012. године.

3. Дана 26. маја 2014. године, Комисија је проследила жалбу Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС) како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета. Дана 18. јуна 2014. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
4. Дана 3. јула 2014. године, Комисија је проследила УНМИК-ове примедбе жалиоцу и позвала је да достави своје примедбе. Комисија је примила одговор жалиоца 29. јула 2014. године.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

5. Жалилац је бивша становница Косова, са тренутним пребивалиштем на територији уже Србије. Она је, заједно са својим сином, г. Братиславом Арсићем, сувласница куће у Приштини, у којој је живела са породицом до 19. јуна 1999. године, када су морали да напусте Косово из безбедносних разлога. Жалилац тврди да је касније сазнала да је њен сусед г. А. Д. узурпирао њену кућу. Жалилац такође тврди да је после 17. марта 2004. сазнала да јој је кућа уништена.

A. Грађански судски поступак пред надлежним судовима у Приштини

6. Дана 3. јуна 2004. године, жалилац је поднела тужбу за одштету Општинском суду у Приштини против Општине Приштина, Привремених институција самоуправе на Косову (ПИС), УНМИК-а и КФОР-а, путем које је тражила надокнаду за уништену имовину. Она тражи 345.000 евра као одштету за нанету штету.
7. Дана 22. фебруара 2007. године, Општински суд у Приштини, позивајући се на Уредбу УНМИК-а бр. 2006/10 од 16. октобра 2006. године о решавању захтева који се односе на приватну непокретну имовину, укључујући пољопривредну и комерцијалну имовину, закључио је да је Косовска агенција за имовину (КАИ) надлежна за одлучивање по жаличевом захтеву. Суд је прогласио себе ненадлежним за овај спор.
8. Жалилац је добила обавештење о пресуди Општинског суда, а жаличев син, г. Братислав Арсић, уложио је жалбу на ту пресуду Окружном суду у Приштини, као другостепеном суду. Међутим, до 10. септембра 2014. године он није сазнао никакве информације о својој жалби.
9. Током 2004. године, судовима на Косову је поднето око 17.000 захтева за надокнаду штете, већином од стране етничких Срба који су 1999. године напустили своје домове на Косову због непријатељске агресије, и чија је имовина касније била оштећена или уништена. Са циљем да задовоље законски петогодишњи рок за предају грађанских захтева за надокнаду штете, ови жалиоци су поднели своје захтеве у отприлике исто време током 2004. године. Захтеви су били управљени против УНМИК-а, КФОР-а, ПИС-а и релевантне општине (видети мишљење Саветодавне комисије за људска права (ХРАП), *Милогорић и остали*, предмети бр. 38/08, 58/08, 61/08, 63/08 и 69/08, мишљење од 24. марта 2010, § 1; за правну основу по којој су жалиоци засновали своје захтеве видети исто мишљење, § 5).
10. У вези са овим предметима, директор Одељења правде (ОП) при УНМИК-у је 26. августа 2004. године послао писмо председницима свих општинских и окружних судова као и председнику Врховног суда Косова. У том писму, директор ОП-а је поменуо да је поднето „преко 14.000“ таквих захтева. Он је указао на „проблеме које

ће судови имати због тако великог прилива захтева“ и замолио је да се „не заказују [такви] предмети док не будемо заједно одлучили како најбоље да их решимо“ (за цео текст писма видети ХРАП, случај *Милогорић и остали* наведен горе у § 9, под § б).

11. Дана 15. новембра 2005. године, ОП је упутио обавештење судовима да почну рад на захтевима у вези са штетом коју су нанела идентификована физичка лица, као и у вези са штетом учињеном након октобра 2000. године, имајући у виду да „препреке ефикасном решавању ових случајева“ више нису постојале. Захтеви који се тичу догађаја пре октобра 2000. године, нису обухваћени овим писмом.
12. Дана 28. септембра 2008. године, директор ОП-а упутио је савет судовима да би случајеве који нису били заказани по захтеву од 26. августа 2004. године требало сада да обраде.
13. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.

Б. Поступак пред Дирекцијом за стамбена и имовинска питања и УНМИК-ом

14. Дана 11. децембра 2002. године, г. Арсић је поднео захтев Дирекцији за стамбена и имовинска питања (ДСИП) за повраћај власништва над кућом у Приштини.
15. Дана 11. априла 2003. године, Комисија за стамбене и имовинске захтеве (КСИЗ) донела је решење, које је г. Арсић примио 23. јануара 2004. године, којим му се даје право на повраћај имовине. Дана 28. јануара 2004. године, г. Арсић је затражио да ДСИП управља имовином. ДСИП је обавестио г. Арсића 15. децембра 2005. да је његова имовина уништена и да ју је ДСИП, као такву, категорисао као имовину која се не може ставити под његову управу.
16. У међувремену, у пису датираним на 12. јул 2004. године, г. Арсић је поднео захтев СПГС-у, у коме га је обавестио о томе да је имовина уништена након нереди који су избили 17. марта 2004. године и затражио да „међународна заједница изгради исту кућу на истој локацији“. Дана 21. децембра 2004. године, УНМИК је послао одговор г. Арсићу у коме га је обавестио да ДСИП потврђује да је његова имовина уништена, додајући: „Међутим, верује се да је то учињено након мартовских догађаја, што вас искључује из надокнаде према програму ПИС-а предвиђеном за ту намену... По вашем захтеву, ДСИП ће вам помоћи да вратите власништво над својим земљиштем“.
17. Дана 3. фебруара 2006. године, ДСИП је контактирао г. Арсића и обавестио га да ће се састати с њим у Београду 17. фебруара 2006. године да би му помогли да поврати власништво над својом имовином. Међутим, ДСИП је 7. фебруара 2006. године контактирао г. Арсића и обавестио га да се састанак у Београду одлаже до даљњег. Дана 29. јуна 2006. године, ДСИП је одобрио г. Арсићу повраћај имовине, а КСИЗ је извршио исељење бесправног станара, г. А. Д, који је користио имовину г. Арсића. Поред тога, у сарадњи са Катастром, посед је омеђен ДСИП-овом траком.
18. Дана 23. јануара 2007. године, г. Арсић је послао писмо ДСИП-у у коме је затражио информације о реализацији свог захтева. Дана 31. јануара 2007. године, ДСИП је

одговорио да се његова имовина сматра уништеном и да је о томе обавештен 9. фебруара 2006. године. ДСИП је напоменуо да је његов налог за исељење извршен 29. јуна 2006. и да ДСИП нема више надлежности по тим питањима. Услед тога, ДСИП га је посаветовао да предмет проследи Општинском суду у граду у коме се имовина налази.

В: Кривични судски поступак пред Општинским судом у Приштини

19. Дана 9. јула 2009. године, жалилац је поднео кривичну пријаву Општинском јавном тужилаштву у Приштини против г. А. Д. због „бесправног уселења у непокретну имовину“. Дана 17. децембра 2010. године, Општинско јавно тужилаштво у Приштини уписало је кривичну пријаву. Изгледа да Општински суд у Приштини није предузео никакву даљу радњу по овој пријави.

III. ЖАЛБА

20. Жалилац се, у суштини, жали на то што се Општински суд у Приштини прогласио ненадлежним и што Окружни суд у Приштини није обрадио њену жалбу на ту одлуку. Последица тога је да није могла да добије одлуку о меритуму свог захтева за надокнаду штете за уништену имовину. У том погледу, може се сматрати да се она позива на повреду права на приступ суду и права на судску одлуку у вези са спором, загарантованог чланом 6 § 1 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП). Она тврди да је из истог разлога њено право на ефикасни правни лек сходно члану 13 ЕКЉП такође нарушено.

21. Жалилац се даље жали на чињеницу да је уништењем њене имовине и одбијањем Општинског суда у Приштини да реши њен захтев за надокнаду штете нарушено њено право на имовину (члан 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП).

22. Жалилац се такође жали на то да је њено право на имовину (члан 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП) прекршено услед УНМИК-овог пропуста да је укључи у ПИС-ов програм исплате одштете власницима имовине која је уништена током нереда 17. марта 2004.

23. Поред тога, жалилац се жали на трајање поступка везаног за њене имовинске захтеве пред ДСИП-ом и чињеницу да јој ДСИП није исплатио одштету путем управљања њеном имовином у оквиру свог програма за издавање имовине. У том погледу, може се сматрати да се она позива на повреду права на судску одлуку у оквиру разумног временског рока, у смислу члана 6 § 1 ЕКЉП и права на имовину, загарантованог чланом 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП.

24. На крају, жалилац се жали на то да Општински суд у Приштини није поступао по њеној кривичној пријави, због чега није добила судску одлуку у разумном временском року, чиме је прекршен члан 6 § 1 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

25. Пре него што почне да разматра меритум предмета, Комисија мора прво да одлучи да ли да прихвати предмет, узимајући у обзир критеријуме прихватљивости из чланова 1, 2 и 3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12.

А. Грађански судски поступак пред Општинским судом у Приштини

Наводно кршење чланова 6 § 1 и 13 ЕКЉП

26. Комисија је мишљења да, у погледу тога што се жалилац позива на кршење чланова 6 § 1 и 13 ЕКЉП, она заправо подноси две жалбе (видети приступ усвојен, између сталог, у случају *Милогорић*, бр. 38/08, одлука ХРАП-а од 22. маја 2009. године; упоредити са случајем *Аћимовић против Хрватске*, бр. 48776/99, одлука Европског суда за људска права (ЕСЉП) од 30. маја 2000; случај *Кутић против Хрватске*, бр. 48778/99, одлука ЕСЉП-а од 11. јула 2000. године). Жалилац се прво жали поводом чињенице да, услед обустављања поступка у Општинском суду у Приштини, није била у могућности да добије одлуку у вези са својим захтевом за одштету за уништену имовину. Комисија је мишљења да ова жалба може да покрене питање права жалиоца на приступ суду сходно члану 6 § 1 ЕКЉП, као и њеног права на ефикасан правни лек сходно члану 13 ЕКЉП.
27. Друго, жалилац се жали на трајање поступка пред Општинским судом у Приштини и Окружним судом у Приштини. Овај поступак је започео 3. јуна 2004. године, када је захтев жалиоца поднет Општинском суду. Поступак је накнадно одложен током одређеног периода. Дана 22. фебруара 2007. године, Општински суд је донео пресуду, којом је прогласио себе ненадлежним. Жалилац даље тврди да је поднела жалбу на ту одлуку и да је жалбени поступак и даље на чекању пред Окружним судом.
28. Комисија је мишљења да жалбе у вези са судским поступком пред Општинским судом у Приштини сходно члановима 6 § 1 и 13 ЕКЉП покрећу озбиљна чињенична и правна питања, чије би разрешење требало да зависи од процене меритума. Према томе, Комисија закључује да ова жалба није очигледно неоснована у смислу члана 3.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 (видети, између осталог, случај ХРАП, *Милогорић*, наведен у § 48 изнад, при § 18).
29. Нису установљени други разлози на основу којих би ова жалба била проглашена неприхватљивом.

Наводно кршење члана 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП

30. Жалилац се жали на кршење свог права на имовину (члан 1 Протокола бр. 1). Она се генерално жали на чињеницу да је њена имовина уништена током друге половине 1999, као и на пропуст надлежних судова у Приштини да донесу одлуку по питању њених захтева за одштету.
31. Комисија подсећа да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има надлежност једино над „жалбама које се односе на наводна кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. године или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су поменуте чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Оштећење и уништење имовине су тренутни чинови који не узрокују континуирано кршење (видети случај *Лајовић*, бр. 09/08, одлука ХРАП-а од 16. јула 2008, § 7). Следи да овај део жалбе лежи ван оквира правне надлежности Комисије *ratione temporis*.
32. У погледу жалбе да, због обуставе поступка који је покренула, жалилац до сада није били у могућности да добије одштету, Комисија напомиње да се, уколико се поступак пред судом разматра са становишта права на имовину, овај поступак не може одвојити од радњи на којима се заснивају захтеви пред судовима. Или, у

облику позитивне изјаве, каква је следећа изјава Европског суда за људска права у погледу његове правне надлежности сходно ЕКЉП:

„... временска правна надлежност Суда треба да се утврди у односу на чињенице које узрокују наводни конфликт. Због накнадне немогућности да се правним леком реши, овај конфликт је немогуће вратити под оквира временске правне надлежности Суда“ (ЕСЉП (Велико веће), *Блечич против Хрватске*, бр. 59532/00, пресуда од 8. марта 2006, § 77, ЕКЉП, 2006-III).

33. Следи да овај део жалбе такође лежи ван оквира правне надлежности Комисије *ratione temporis* (видети, између осталог, случај *Гојковић*, бр. 63/08, одлука ХРАП-а од 4. јуна 2009, §§ 24–25).

В. УНМИК-ова одлука да изузме жалиоца из ПИС-овог програма исплате одштете и поступак пред ДСИП-ом

Наводно кршење члана 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП

34. Жалилац се жали на то да је њено право на имовину (члан 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП) прекршено услед УНМИК-овог пропуста да је укључи у ПИС-ов програм исплате одштете власницима имовине која је уништена током нереда 17. марта 2004.

35. СПГС улаже приговор на прихватљивост овог дела жалбе, тврдећи да он лежи ван правне надлежности Комисије *ratione temporis*, пошто је имовина уништена пре 23. априла 2005. године, датума када почиње правна надлежност Комисије *ratione temporis*. СПГС тврди да је „из предмета јасно да је ДСИП предузео временски захтевну истрагу, како би покушао да утврди чињенице везане за уништење предметне имовине. Тада је утврђено да је та имовина уништена пре нереда у марту 2004. године. УНМИК тврди да је ДСИП у то време био у најбољем положају да то утврди“.

36. Комисија сматра да су оштећење и уништење имовине тренутни чиновници који не узрокују континуирано кршење (видети случај *Лајовић*, бр. 09/08, наведен изнад у § 31 при § 7; случај *М. С. и остали*, бр. 122/09 и остали, одлука ХРАП-а од 5. априла 2012, § 21). Тачан датум наводног оштећења жалиоцеве имовине није познат. Међутим, и жалилац и СПГС тврде да је до њега дошло 17. марта 2004. године или пре тога (видети § 16 изнад), што је пре датума почетка правне надлежности Комисије *ratione temporis*. Слично томе, дан када је УНМИК одлучио да изузме жалиоца из ПИС-овог програма исплате одштете, 21. децембар 2004, такође претходи датуму почетка правне надлежности Комисије *ratione temporis*.

37. Следи да овај део жалбе лежи ван оквира правне надлежности Комисије *ratione temporis*.

Наводне повреде чланова 6 § 1 ЕКЉП и члана 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП

38. Жалилац се такође жали на трајање поступка везаног за њене имовинске захтеве пред ДСИП-ом и на то што јој ДСИП није исплатио одштету кроз управљање њеном имовином у оквиру ДСИП-овог програма за издавање имовине. Комисија напомиње да је жалиоцев син поднео своје захтеве ДСИП-у 11. децембра 2002. године, а да је 23. јануара 2004. године примио одговор, у коме му је одобрено право на повраћај власништва над имовином (видети §§ 14–15 изнад).

39. У погледу поступка који је трајао пре 23. априла 2005. године, тај део жалбе лежи ван надлежности Комисије *ratione temporis*.
40. Што се тиче каснијих радњи, које су предузете након што је почела правна надлежност Комисије 23. априла 2005. године, а у вези с имовином, Комисија напомиње да је ДСИП обавестио г. Арсића, 15. децембра 2005. године, о томе да је његова имовина уништена и да ју је ДСИП, као такву, категорисао као имовину која се не може ставити под његову управу. Дана 29. јуна 2006. године, ДСИП је дакле одобрио г. Арсићу повраћај имовине, а КСИЗ је извршио иселење бесправног станара, г. А. Д, који је користио имовину г. Арсића. Дана 23. јануара 2007. године, г. Арсић је послао писмо ДСИП-у у коме је затражио информације о реализацији свог захтева. Дана 31. јануара 2007. године, ДСИП је одговорио да се његова имовина сматра уништеном и да је о томе првобитно обавештен 9. фебруара 2006. године (видети §§ 17–18 изнад). Комисија сматра да је ДСИП правовремено поступио по захтеву г. Арсића за повраћај власништва. Комисија такође закључује да ДСИП није прекршио имовинска права жалиоца која су јој дата чланом 1 Протокола бр. 1 ЕКЉП тиме што је утврдио да се у имовини не може становати и да се стога њоме не може управљати у оквиру ДСИП-овог програма за издавање имовине. Комисија стога одбацује овај део жалбе као очигледно неоснован.

С. Кривични судски поступак пред Општинским судом у Приштини

41. Жалилац се жали на то да Општински суд у Приштини није поступао по њеној кривичној пријави, због чега није добила судску одлуку у разумном временском року, чиме је прекршен члан 6 § 1 ЕКЉП.
42. Комисија напомиње да жалилац тврди да је поднела кривичну пријаву 9. јула 2009. године и да ју је Општинско јавно тужилаштво у Приштини уписало. Комисија такође напомиње да изгледа да Општински суд у Приштини није предузео никакву даљу радњу по овој пријави (видети § 19 изнад).
43. Пошто је ова кривична пријава поднета после 9. децембра 2008. године, овај део жалбе лежи ван надлежности Комисије *ratione personae* (видети § 13 горе у тексту).

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- ПРОГЛАШАВА ПРИХВАТЉИВОМ ЖАЛБУ У ДЕЛУ КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА НАВОДНУ НЕМОГУЋНОСТ ЖАЛИОЦА ДА ДОБИЈЕ СУДСКУ ОДЛУКУ У ПОГЛЕДУ СВОГ ЗАХТЕВА ЗА НАДОКНАДУ ШТЕТЕ У РАЗУМНОМ ВРЕМЕНСКОМ РОКУ (ЧЛАНОВИ 6 § 1 И 13 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА);

- ПРОГЛАШАВА ОСТАТАК ЖАЛБЕ НЕПРИХВАТЉИВИМ.

Андреј АНТОНОВ
Извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
Председавајући